

KAN/154/2012

281 § NOKIAN KAUPUNGIN LAUSUNTO KUNTALAIN HALLITUKSEN
ESITYSLUONNOKSESTA

Kuntalain kokonaisuudistuksen tavoitteena on uudistaa kuntalaki siten, että siinä otetaan huomioon kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä ja uusista kuntahallinnon rakenteista aiheutuvat muutostarpeet. Asian valmistelu on edennyt luonnokseen hallituksen esitykseksi, josta valtiovarainministeriö pyytää kunnilta sekä muilta viranomaisilta ja sidosryhmiltä lausuntoa.

Luonnos hallituksen esitykseksi on julkaistu valtiovarainministeriön www-sivuilla osoitteessa www.kuntauudistus.fi.

Kj: Kh päättää

lausuntonaan todeta seuraavaa:

Esitetyt muutokset kuntalakiin ovat pääosin perusteltuja. Huomiota kiinnittää kuitenkin se, että esityksen mukaan laintasoinen sääntely lisääntyisi. Sen myötä kuntien itsemääräämisoikeus hallintonsa järjestämisessä puolestaan kaventuisi. Lain tasolla säädettäisiin jatkossa asioita, jotka ovat kunnissa olleet sopimuksenvaraisia, ja joissa on ollut kuntakohtaisia eroavuuksia.

Lausuntopyynnön mukaisesti lausutaan erityisesti seuraavista kohdista:

6 § Kuntakonserni ja kunnan toiminta

Kunnan toiminta käsittää lakiluonnoksessa kunnan ja kuntakonsernin lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Muutos on periaatteessa hyvä ja vastaa kuntien laajentunutta toimintakenttää, mutta se on vaikeasti tulkittavissa käytännössä. Esimerkiksi kunnan omistukseen perustuva toiminta kattaa muun muassa vähemmistöomistukset osakeyhtiöissä.

8 § Kunnan järjestämisvastuu

Kuntalaissa ja sosiaali- terveydenhuollon lainsäädännössä järjestämisvastuu tulee määritellä samalla tavalla. Edelleen tulisi määritellä, kuinka mahdollinen sosiaali- ja terveydenhuollon

järjestämisvastuun siirto sote-alueille vaikuttaa kuntalain soveltamiseen.

Lakiehdotuksen 3 momentissa todetaan, että kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta. Koska lainkohdassa otetaan kantaa kunnan rahoitusasemaan, olisi vastaavasti tarpeellista säätää, että kunnan järjestämisvastuun laajentaminen lainsäädännössä edellyttää valtiolta uusien tehtävien täysimääräistä rahoitusta.

15 § Kuntavaalit

Esityksen mukaan kuntavaalit olisivat huhtikuun 3. sunnuntaina. Tämä edellyttää muutosta vaalilakiin, ja voisi jonain vuonna merkitä useampia yhtäaikaisia vaaleja (esim. eduskunnan hajoamisen vuoksi).

Valtuuston toimikauden siirtäminen alkavaksi kesäkuussa tarkoittaa sitä, että vuoden kiireisin jakso kuntien päätösvalmistelutyössä ajoittuisi kesä-elokuulle. Valtuustokauden ensimmäisen talousarvion valmistelun ja siitä päättämisen näkökulmasta esitys on perusteltu.

16 § Valtuutettujen lukumäärä

Lakiesityksessä on määriteltä vain valtuutettujen vähimmäismäärä, ei enimmäismäärää. Nokian kokoisessa kaupungissa valtuutettuja olisi vähintään 43, kun valtuutettujen määrä Nokialla on nyt 51.

Tällaiset asukaslukurajat ovat alttiita kritiikille, ja voivat johtaa jopa epätarkoituksenmukaisen suuriin valtuustoihin.

24 § Kunnallinen kansanäänestys

Lausunnossaan oikeusministeriölle Nokian kaupunginhallitus on puoltanut nettiäänestysmahdollisuuden kehittämistä ja käyttöön ottoa kunnallisissa neuvoa antavissa kansanäänestyksissä. Kuntalaisten tasapuolisiin osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksiin sekä järjestelmän luotettavuuteen ja kustannustehokkuuteen on syytä kiinnittää huomiota asian jatkovalmistelussa.

26 § Nuorisovaltuusto

Esityksen mukaan kaupunginhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto / nuorten vaikuttajaryhmä.

Nuorisolle tulee antaa mahdollisuus olla mukana vaikuttamassa asioita valmisteltaessa ja niistä päätettäessä. Nuorisovaltuuston asettaminen, kuten muidenkin toimielinten asettaminen, tulisi kuitenkin jättää kunnan omaan harkintaan.

37 § Alueellinen toimielin

Mahdollisuus asettaa alueellisia toimielimiä vahvistaa osallisuutta ja antaa kunnalle mahdollisuuden itse harkita alueellisten toimielinten asettamisen tarpeellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Esityksen mukaan myös muut kuin kunnan asukkaat (esim. mökkiläiset) voivat tulla kyseeseen alueellisten lautakuntien tai johtokuntien kokoonpanossa.

39 § Kuntastrategia

Kuntastrategiaa koskeva kohta tukee näkemystä kunnan johtamisesta kokonaisuutena. Myös perusteluissa mainittu mahdollisuus luopua erillisistä erityislainsäädännössä tarkoitetuista strategioista on hyvä. Kuntastrategian sisällöistä ei kuitenkaan ole tarpeen säätää laissa liian tiukasti, koska tällöin ei kyetä ottamaan huomioon kuntien erilaisia tarpeita ja johtamisjärjestelmiä. Vähintäänkin kunnilla tulee itsellään olla suurta harkintavaltaa siitä, miten ja missä laajuudessa valtuuston hyväksyttävässä kuntastrategiassa tarkastellaan esimerkiksi omistaja- tai henkilöstöpolitiikkaa.

41 § Kunnanhallituksen puheenjohtaja

Lakiesityksen mukaan kunnanhallituksen puheenjohtaja johtaa poliittista valmistelua, jota kunnanhallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Kunnanhallituksen puheenjohtajan muista tehtävistä määrätään hallintosäännössä. Poliittisen valmistelun ja virkavastuulla tapahtuvan valmistelun ero, esittelijän vastuu huomioon ottaen, tulisi määritellä. Poliittinen valmistelu -käsitettä ei ole avattu, eikä esityksestä ilmene, onko kyse poliittisen valmistelun koordinoinnista tai poliittisesta ohjauksesta.

43 § Johtajasopimus

Johtajasopimuksen tarpeellisuuden arviointi ja sen sisällön määrittäminen tulisi jättää kunnan oman päätösvallan piiriin. Esityksen mukaan johtajasopimus olisi tehtävä ja sen hyväksyminen kuuluisi valtuustolle. Nykyinen johtajasopimus on kaupunginhallituksen hyväksymä. Erityisenä haasteena olisi johtamisen työnjako / vastuu kunnanhallituksen puheenjohtajan ja kunnanjohtajan välillä.

74 § Vaalikelpoisuus kunnanhallitukseen

Esityksen mukaan vaalikelpoinen kunnanhallitukseen ei ole kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräämisvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö. Säännös on hyvin tulkinnanvarainen, kun ottaa huomioon kunnanhallituksen laajan tehtäväalueen ja sen määrittelemisen. Vaalikelpoisuuden rajoitus on myös täysin päinvastainen linjaus yhteisöjäävissä säännöksen viimeisimpään muutokseen verrattuna.

85 § Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Sidonnaisuusilmoitusten vaatiminen lisää päätöksenteon avoimuutta ja ennaltaehkäisee mahdollisesta esteellisyydestä päätöksenteolle aiheutuvia ongelmia. Kunnassa olisi pidettävä sidonnaisuuksista julkista rekisteriä yleisessä tietoverkossa. Sidonnaisuusilmoitusten julkaiseminen kunnan tietoverkossa saattaa vaarantaa yksityisyyden suojaa. Ja esityksestä ei yksiselitteisesti ilmene, kuinka laaja sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuus on ja mitä tehtäviä se koskee.

93 § Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle

Otto-oikeuden rajaaminen vain kaupunginhallitukselle voi aiheuttaa ongelmia ainakin suurissa kaupungeissa, koska otto-oikeutettuja päätöksiä tehdään määrällisesti niin paljon. Tästä syystä katsomme, että kunnalla tulisi olla mahdollisuus halutessaan (esimerkiksi hallintosäännön määräyksen) määrätä, että otto-oikeus olisi myös lautakunnilla.

101 § Päätöksentekotavat

Päätöksentekotavat olisivat varsinainen kokous, sähköinen kokous ja sähköinen päätöksentekomenettely, jossa rutiininomaisia asioita ratkaistaan ennen kokousta. Jos yksikin jäsen vaatii,

että asia käsitellään kokouksessa, ko. asia saatetaan kokouksessa käsiteltäväksi. Epäselvää on se, millä edellytyksillä päätös syntyy sähköisessä päätöksentekomenettelyssä: Tarvitaanko yksimielisyys vai enemmistöpäätös, ja miten on mahdollisen passiivisuuden laita.

111 § Alijäämän kattamisvelvollisuus määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottaminen kuntayhtymiin

Alijäämälle esitetään lakiluonnoksessa kattamisvelvollisuutta siten, että alijäämä on katettava viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Alijäämän kattamisvelvoite on perusteltu, mutta alijäämään kattamisaikaa ei tulisi määritellä lailla tietyksi ajanjaksoksi. Kuntien tilanteet vaihtelevat huomattavasti ja kuntien päättämät monet talouden pysyvien rakenteellisten toimenpiteiden vaikutukset tulevat täydellä painolla vasta useiden vuosien päästä. Tämän vuoksi alijäämän kattamisvelvoitetta ei tulisi rajata neljään vuoteen.

Lakiluonnoksen 119 §:n mukaan erityisen vaikeassa asemassa oleva kunta voi joutua arviointimenettelyn piiriin. Tämä on jo sinällään riittävä kannustin kunnalle tasapainottaa taloutensa.

Arviointimenettelyyn joutumisen kriteerit ovat selkeät ja perustellut.

Alijäämän kattamisvelvoitteen ulottaminen myös kuntayhtymiin on perusteltua.

130 § Kunnan myöntämän lainan, takauksen tai muun vakuuden antaminen toisen velasta tai muusta sitoumuksesta

Pykälässä rajoitetaan muun muassa kunnan oikeutta antaa vakuutta toisen velasta, kun kysymyksessä on muu kuin kunnan tytäryhteisö tai julkisomisteinen yhtiö. Pykälän kolme momentissa kuitenkin säädetään, että vakuuden voi edellä mainitusta huolimatta myöntää, mikäli kyse on liikuntalain, kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain tai nuorisolain mukaisen tehtävän edistämisestä. Esitetyssä muodossa lainkohta sulkee sosiaali- ja terveystalouden hankkeiden tukemisen vakuuden antamisen kautta, vaikka käytännössä kysymys voi olla hyvin samantyyppisistä tarpeista kuin

liikunta-, kulttuuri- ja nuorisolain tarkoittamissa hankkeissa.

141 § Kunnan ilmoitusten ja viestinnän pääkanavaksi yleinen tietoverkko

Esityksen mukaan kuntaan jäisi virallinen ilmoitustaulu, mutta suurin osa kunnan kuulutuksista julkaistaisiin vain verkossa. Muutoksen myötä kunnan ilmoituslehdistä voitaneen luopua.

146 § Voimaantulo

Uuden kuntalain esitetään tulevan voimaan jo 1.1.2015. Nokian kaupunki toivoo, että tiukasta aikataulusta huolimatta lainvalmistelussa otettaisiin huomioon kunnilta tulevat kannanotot.

Päätös: Esittelijä, kaupunginjohtaja Eero Väätäinen teki seuraavan lisäyksen päätösehdotukseensa:
"Kuntayhtymän perussopimus (§ 57) ja Kuntayhtymän toimielimet (§ 59) kohtiin Nokian kaupunki lausuu seuraavaa: Poliittinen suhteellisuus tulee jatkossakin varmistaa niin vapaaehtoisten kuntayhtymien toimielimien (yhtymäkokous, -valtuusto, -hallitus) kuin lakisääteisten kuntayhtymien kohdalla."

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä kaupunginjohtajan päätösehdotuksen edellä mainitulla lisäyksellä varustettuna.

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa
Nokian kaupungin hallintokeskuksessa
3.9.2014

Aila Hankkila
toimistosihteeri